

A Fővárosi Ítéltábla

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG			
Ügyszám:	III/ 0 0 3 1 3 - 0 / 2023		
Érkezett:	2023 FEBR 1 0.		
Érkezés módja			
☐ POSTÁN	☐ @	☐ EGYÉB:	
2 Kf 700 038/2023/12	Melléklet:	Kezelőiroda: lu!	

Az ügy száma:

A felperes:

A felperes képviselője:

Az alperes:

Az alperes képviselője:

A per tárgya:

A fellebbezést benyújtó:

A fellebbezéssel támadott ítélet:

2 Kf 700 038/2023/12

kártérítés megfizetése iránt indított
közszolgálati jogvita
alperes (10. sorszám alatt)
Veszprémi Törvényszék
5.K.700.907/2021/9. számú ítélete

V é g z é s

A Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. § (1) bekezdése alapján kezdeményezi, hogy az Alkotmánybíróság a hivatkozott törvény 41. § (3) bekezdése és 45. § (4) bekezdése alapján állapítsa meg, hogy a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 2012. január 1-től 2013. június 30-ig hatályos 229/E.§ (3) bekezdés második mondata a 280. § (1) bekezdés rendelkezéseivel együtt a jelen ügyben nem alkalmazható.

A Fővárosi Ítéltábla egyidejűleg a peres eljárást az Alkotmánybírósági eljárás befejezéséig felfüggeszti.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I. Tényállás

- [1] A felperes 2010. augusztus 30. napján kötött ösztöndíj szerződést az alperessel, melyben vállalta, hogy a [REDACTED] beiratkozik, felsőfokú tanulmányait a minisztérium által meghatározott szakirányban folytatja, azt az adott tanulmányi időben elvégzi, majd – az ösztöndíj szerződés 1/d. pontja értelmében – a végzettség, illetőleg a képzettség megszerzése után a Magyar Honvédség hivatásos vagy szerződéses állományú tagjaként a képzési időnek megfelelő időtartamban katonai szolgálatot teljesít. Az ösztöndíj szerződést 2012. január 30-án a Honvéd Vezérkar Személyzeti Csoportfőnöksége módosította, és annak 1/d. alpontja első mondata helyébe azt a rendelkezést léptette, hogy a honvéd tisztjelölt a tiszti állományba vételét követően legalább a honvédtiszti alapképzés kétszeresének megfelelő időtartamban köteles a Magyar Honvédségnél szolgálatot teljesíteni. Az egyoldalú

módosítás a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény (továbbiakban: régi Hjt.) 2012. 01. 01.-2013. 06. 30. napja között hatályos 229/E. § (3) bekezdés második mondatának, valamint a 280. § (1) bekezdésének együtt alkalmazásán alapult.

- [2] Felsőfokú tanulmányai befejezését követően a felperes 2014. augusztus 20. napján hivatásos szolgálatba lépett és az alperes ██████████ beosztásban teljesített szolgálatot, azonban a 2018. február 22-i nyilatkozatában szolgálati jogviszonyáról lemondott. Erre figyelemmel az alperes parancsnoka a felperes hivatásos szolgálati jogviszonyának 2018. április 21-i hatállyal történő megszüntetéséről rendelkezett, egyúttal vele szemben 44-2/2/2018. szám alatt fizetési felszólítást bocsátott ki, melyben a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (továbbiakban: új Hjt.) 61. § (1) bekezdésére, 88. § (3) bekezdésére hivatkozással az ösztöndíj szerződés módosítás 2. pontja alapján 1.550.540 forint megfizetésére hívta fel, mivel a 96 hónap kötelezően szolgálati viszonyban töltendő időből nem töltött le 51 hónap 28 napot. A felperes a fizetési felszólítással szemben jogorvoslatot nem vett igénybe, az előírt összeget 2018. július 17. napján banki átutalással teljesítette.
- [3] A fizetési felszólításban megjelölt összeg megfizetését követően az Alkotmánybíróság a 3331/2018.(X.26.) AB számú határozatában megállapította az ösztöndíjszerződés módosításának alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezéseknek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközés miatti alaptörvény-ellenességét, valamint a bírói kezdeményezéssel érintett, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt ugyanilyen tárgyban folyamatban lévő ügyben azok együtt alkalmazási tilalmát mondta ki.
- [4] A felperes ezt követően az AB határozatra is alapítottan, jogalap nélküli gazdagodás jogcímén keresetet terjesztett elő az alperessel szemben az általa 2018. július 17. napján megfizetett összegből 1.307.318 forint és kamata visszafizetése iránt, mivel érvelése szerint az AB döntése alapján az ösztöndíj szerződés eredeti rendelkezését kellett alkalmazni, miszerint a képzési időnek megfelelő időtartamban lett volna köteles katonai szolgálatot teljesíteni. Miután a szükséges 48 havi szolgálat helyett 44 hónap szolgálatot teljesített, így fizetési kötelezettsége 243.222 forint lett volna a fizetési felszólítással érvényesített és általa teljesített 1.550.540 forinttal szemben, így a fennmaradó 1.307.318 forint összeg vonatkozásában az alperes jogalap nélkül gazdagodott. A Veszprémi Törvényszék az 5.K.700.017/2020/9. számú ítéletével a kereseti kérelemben foglaltaknak megfelelően marasztalta az alperest. Az elsőfokú bíróság ítéletét a Kúria, mint másodfokú bíróság a Kf.VII.39.798/2020/4. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette. Megállapította, hogy a felperes a honvédelmi szervezet kártérítési felelősségére alapított követelést terjesztett elő a korábban fennálló hivatásos szolgálati jogviszonyából eredően, azonban e követelés bíróság előtti érvényesítését meg kellett volna előznie a kártérítési felelősségről, valamint egyes meg nem térülő károk leírásának és törlésének a szabályairól szóló 10/2013(VIII.12) HM rendeletben (továbbiakban: HMr.) szabályozott kétfokú kártérítési eljárásnak.
- [5] A Kúria döntését követően a felperes - a Kúria hatályon kívül helyező végzésében kifejtett jogi álláspontját követve - 2021. február 15. napján a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatalánál kártérítési igényt terjesztett elő 1.307.318 forint és kamatai megfizetése iránt, amely szerv a 149-4/2021. számú határozatával a kártérítési kérelmet elutasította. A felperes fellebbezése okán az alperes a 424-3/2021/P. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta és a fellebbezést elutasította. Kiemelte, hogy az ösztöndíj szerződés módosítása az akkor hatályos jogszabályi rendelkezések alapján jött létre, ezért jogellenesség és

jogszabályba ütközés sem állapítható meg, az alaptörvény-ellenesség megállapítására pedig később került sor.

- [6] A felperes a HMr.-ben szabályozott kártérítési eljárás lefolytatása eredményeképpen hozott másodfokú kártérítési határozattal szemben keresetet terjesztett elő 1.307.318 forint megfizetése iránt. Álláspontja szerint az Alkotmánybíróság fenti döntése alapján a módosításnak az eredeti ösztöndíj szerződés 1. pont d) alpontjára vonatkozó része érvénytelen, mivel az egyoldalú módosítás jogszabályi alapja hiányzik, így az ösztöndíj szerződés eredeti rendelkezését kell alkalmazni.
- [7] Az alperes védiratában elsődlegesen az eljárás megszüntetését kérte a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 81. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a Kp. 48. § i) pontja alapján; érdemi védekezésként a kereset elutasítását kérelmezte. A megszüntetés iránti kérelmét azzal indokolta, hogy a felperes a 2018. április 21. napján kelt fizetési felszólítást nem támadta meg, a követelt összeget megfizette, önkéntesen teljesített, így esetében egy lezárt jogviszonyról van szó.
- [8] Az elsőfokú bíróság 5.K.700.907/2021/9. számon ítéletet hozott; a kereseti kérelemnek megfelelően marasztalta az alperest. Az alperes által előterjesztett fellebbezés folytán jelen ügyszám alatt másodfokú eljárás van folyamatban.

II. Alkalmazandó jog

- [9] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése értelmében Magyarország független, demokratikus jogállam.
- [10] A régi Hjt. 2012. január 1-től 2013. június 30-ig hatályos vonatkozó szabályai:
„229/E. § (3) A tiszti állományba vétel a Honvéd Vezérkar főnök döntésének megfelelően a szolgálat érdekében hivatásos vagy szerződéses szolgálati viszony létesítésével történhet. A honvéd tisztjelölt a tiszti állományba vételét követően, legalább a honvédtiszti alapképzés kétszerezésének megfelelő időtartamban köteles a honvédségnél szolgálatot teljesíteni. A szolgálati viszony megszűnése esetén a megtérítési kötelezettségre a 66. § rendelkezéseit kell alkalmazni.”
„280. § (1) A honvéd tisztjelölt 2012. január 1-én hatályos ösztöndíj szerződésének azon elemeit, amelyek kizárólag a NKE létrejöttével kapcsolatban, vagy a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény és más törvények szolgálati viszonytal kapcsolatos módosításáról szóló 2011. évi CXCV. törvény rendelkezéseire figyelemmel módosulnak, a Honvédség 2012. február 1-ig egyoldalúan módosítja, és erről a honvéd tisztjelölt részére értesítést küld. Az ösztöndíj szerződés más elemeinek módosítása között megegyezéssel történhet.”
- [11] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítást, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.

III. Az indítvány jogi indokolása

[12] Az Alkotmánybíróság 3331/2018.(X.26.) AB számú határozata (továbbiakban: AB határozat) megállapította, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközés miatt a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 2012. január 1-től 2013. június 30-ig hatályos 229/E. § (3) bekezdésének „a honvéd tisztjelölt a tiszti állományba vételét követően, legalább a honvédtiszti alapképzés kétszeresének megfelelő időtartamban köteles a honvédségnél szolgálatot teljesíteni” szövegrésze a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 2012. január 1-től 2013. június 30-ig hatályos 280. § (1) bekezdésével összefüggésben alaptörvény ellenes volt.

Megállapította, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 80.K.30.640/2018. számon folyamatban lévő ügyben, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen tárgyú ügyben a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 2012. január 1-től 2013. június 30-ig hatályos 229/E. § (3) bekezdés második mondata a 280. § (1) bekezdés rendelkezéseivel együtt nem alkalmazható.

A Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény és más törvények szolgálati viszonytal kapcsolatos módosításáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Mód. tv.) 49. §-a iktatta a régi Hjt.-be a jogállási törvény 229/E. § (3) bekezdését. Ekkor került a régi Hjt.-be a másik érintett szabály, a 280. § (1) bekezdése is. A régi Hjt. 229/E. § (3) bekezdése és 280. § (1) bekezdése ugyan már nem hatályos (2013. július 1-i hatállyal a teljes régi Hjt.-t hatályon kívül helyezte a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 279. § (2) bekezdése), ugyanakkor a felperes ösztöndíj szerződésének módosítása ezen törvényi rendelkezéseken alapult.

[13] 2012. január 30-án ugyanis, amikor a felperes a 4 éves képzési idejének egy részét már teljesítette, ösztöndíj szerződését a Honvéd Vezérkar Személyzeti Csoportfőnökség csoportfőnöke egyoldalúan olyan tartalommal módosította, amely szerint a honvédtiszti alapképzés kétszeresének megfelelő időtartamban vált kötelessé a Magyar Honvédségnél szolgálatot teljesíteni. Az ösztöndíj szerződések ilyen tartalmú egyoldalú módosítását a régi Hjt. fentebb megjelölt és jelen perben is alkalmazandó rendelkezései írták elő. A Mód. tv. – amely e kifogásolt rendelkezéseket a régi Hjt.-be beiktatta – általános, illetve részletes indokolása sem fejtette ki az előírt szolgálati idő kétszeresére emelésének az indokát. Az ekkor hatályos jogszabályi környezet – különösen a régi Hjt. 229/E. § (2) bekezdése -, valamint az ösztöndíjszerződések tartalma alapján a felperesnek, mint tanulmányait már folytató, de képzettségét még meg nem szerző hallgatónak nem volt arra lehetősége, hogy az egyoldalú ösztöndíjszerződés módosításban foglaltakat tudomásul nem véve tanulmányait megtérítési kötelezettség nélkül megszakítsa, honvéd tisztjelölti szolgálati viszonyát egyoldalúan megszüntesse. A régi Hjt. ekkor hatályos 229/B. § (2) bekezdés második mondata azt is egyértelműen rögzítette, hogy honvédtiszti alapképzésben ösztöndíjszerződés megkötése nélkül hallgatói jogviszony nem létesíthető és nem tartható fenn. A régi Hjt. 280. § (1) bekezdése az ösztöndíj szerződéseket a honvéd tisztjelöltek esetében írta elő egyoldalúan módosítani. E törvényhelyből tűnik ki, hogy a katonai szolgálati kötelezettség kétszeresére emelését nem pusztán felmenő rendszerben, tehát a törvénymódosítást követően honvédtiszti alapképzésre felvételt nyerő és ösztöndíj szerződést kötő hallgatókra vezették be, hanem az valamennyi, a képzést már folytató, de a végzettséget még meg nem szerző, hallgatói jogviszonyban álló személyre – honvédtisztjelöltre – vonatkozik (AB határozat 25. pontja). A törvényalkotó azzal, hogy a hatályos ösztöndíjszerződésekben is előírta a honvédtiszti alapképzés kétszeresének megfelelő szolgálati idő átvezetését egyoldalú módosítás útján, a

múltban korábban már megtörtént és befejezett, így a felperes által már nem megváltoztatható tényekhez – az általa már elvégzett tanulmányi évekhez – fűzött a korábbtól eltérő jogkövetkezményt, eltérő mértékű kötelezettséget (AB határozat 26. pontja).

- [14] Ugyanakkor a jogbiztonság követelményét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamisági klauzula tartalmazza. Ebből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, mely a jogalkotási törvények állandó és megkerülhetetlen sarokköve. Az Alkotmánybíróság számos döntésében foglalkozott a jogbiztonsággal és a jogbiztonság részét képező visszaható hatályú jogalkotás tilalmával. Ennek kapcsán ismétlődően megerősítette: „A jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely – egyebek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak meg legyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek” (pl. 34/2014.(XI.14.) AB határozat, Indokolás 71. pont; 7/2016.(IX.6.) AB határozat, Indokolás 18. pont; 3060/2017.(III.31.) AB határozat, Indokolás 15. pont).
- [15] A régi Hjt. 229/E. § (3) bekezdéséből és 280. § (1) bekezdéséből kitűnően e rendelkezések érintettjei a honvédtiszti alapképzést folytató, korábban ösztöndíj szerződést kötött hallgatók, akik tanulmányaik megkezdésekor azt vállalták, hogy képzési idejüknek megfelelő időtartamban a Magyar Honvédségnél katonai szolgálatot teljesítenek. Az ő szolgálatteljesítési kötelezettségük - így a felperesé is - a Mód. tv.-nyel beiktatott új szabályok és azokon alapuló egyoldalú ösztöndíjszerződés módosítások következtében kétszeres mértékre emelkedett.
- [16] A hivatkozott AB határozat ezzel összefüggésben állapította meg, hogy a régi Hjt. 229/E. § (3) bekezdése és 280. § (1) bekezdése együttesen a hatálybalépésük előtt már bekövetkezett és lezárt tényekhez, az addigra már teljesített képzési évekhez kapcsolódóan úgy állapította meg a korábbiakhoz képest eltérő mértékű kötelezettséget, hogy az az érintettek számára hátrányosabb helyzetet eredményezett – vagyis a meglévő kötelezettség mértékét utólag és egyoldalúan növelte, ezért a régi Hjt-nek a bírói kezdeményezésben megjelölt, 2012. január 1-től 2013. június 30-ig hatályos szabályai beleütköznek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett hátrányos tartalmú, visszaható hatályú jogalkotás tilalmába (AB határozat 29. pont). Mivel a régi Hjt. 229/E. § (3) bekezdése és 280. § (1) bekezdése már nem hatályos, így az alaptörvény-ellenesség megállapításának jogkövetkezményeként a megsemmisítés nem, csak az alkalmazási tilalom kimondása merülhetett fel (AB határozat 30. pont). Mindebből következően az AB határozat az együtt alkalmazási tilalmat a bírói kezdeményezéssel érintett, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 80.K.30.640/2018. számon folyamatban lévő ügyben és valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben rendelte el.
- [17] A jelen perrel érintett jogvita az AB határozat keletkezésekor még nem volt folyamatban, így nem esik azon ügyek körébe, melyekre nézve az AB határozata az együtt alkalmazási tilalmat megállapította. Ugyanakkor az ítéltábla megítélése szerint az együtt alkalmazási tilalom megállapítása jelen ügyben is szükséges, hiszen a felek között fennálló jogvitában olyan jogszabályi rendelkezéseket kellene a bíróságnak (együtt)alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság a 3331/2018.(X.26.) AB számú határozatában már kimondta.
- [18] Nem vitatható, hogy a felperes jogviszonya az alperesnél 2018. év folyamán lemondással megszűnt, ugyanígy az sem, hogy az alap jogvita tárgyát képező fizetési felszólítást a felperes jogorvoslással nem támadta, ugyanakkor a Kúria Kf.VII.39.798/2020/4. számú végzésében

foglaltak alapulvételével a HMr. alapján kártérítési eljárást kezdeményezett, mely eljárásban - ezáltal a felek ösztöndíjszerződésből fakadó elszámolási vitáját érintően – keletkezett olyan határozat (az alperes 424-3/2021/P. számú másodfokú kártérítési határozata), mellyel szemben a felperes jogorvoslattal élhetett és amely ellen határidőben a kereseti kérelmét előterjesztette. E jogalap nem azonos a fizetési felszólítás alapján indult peres eljárás jogalapjával, azaz a kártérítési jogcímhez kapcsolódó igény érvényesítése folyamatban van, a korábbi, fizetési felszólítással indult eljárás (önkéntes teljesítés) nem eredményezhetett a kártérítési jogcím tekintetében lezárt jogviszonyt.

- [19] A HMr.-nek a kártérítés iránti igény előterjesztése (2021. február 15.) időpontjában hatályos (2021.I.19-2022.VIII.19. közötti hatály), a Honvédség kártérítési felelősségére vonatkozó II. Fejezet 26.§-a értelmében e fejezet alkalmazásában igényérvényesítőnek nem csupán a hivatásos és szerződéses állományú katona, a tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos katona, a honvéd tisztjelölt, illetőleg a honvéd altiszt-jelölt minősül, hanem a korábban ilyen szolgálatot vagy korábban hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítő személy is. A kártérítési igény érvényesítésének következőképp nem feltétele, hogy az igényérvényesítés időpontjában a szolgálati jogviszony fennálljon, ezzel egyébként megegyező a jelenlegi szabályozás metodikája is. Mindezek alapján a felperes jogszerűen terjeszthette elő jogviszonya megszűnése után, 2021. február 15. napján a kártérítési igényét, s arról az első- és másodfokon eljáró szervek is jogosultak voltak dönteni.
- [20] Az Ítéletábrla a fentiekben kifejtettek tekintettel a rendelkező részben foglaltak alapján kezdeményezi, hogy az Alkotmánybírószág – figyelemmel az Alkotmánybírószág 3331/2018.(X.26.) AB. számú határozatára – az Abtv. 41. § (3) bekezdése és 45. § (4) bekezdése alapján rendelje el a régi Hjt. 2012. január 1. és 2013. június 30. napja között hatályos 229/E. § (3) bekezdése második mondatának a 280. § (1) bekezdés rendelkezéseivel történő együttes alkalmazási tilalmát a jelen közigazgatási (közszolgálati) jogvitában.
- [21] Mindezekre tekintettel a másodfokú bírószág a közigazgatási peres eljárást az Abtv. 25. § (1) bekezdése, valamint a Kp. 34. § b) pontja szerint alkalmazandó, polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (továbbiakban: Pp.) 131. § (3) bekezdésére figyelemmel, a Pp. 126. § (1) bekezdés b) pontja alapján felfüggesztette.
- [22] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 112.§ (1) bekezdése, valamint a Kp. 32. §-a alapján alkalmazandó PP. 128. § (5) bekezdése zárja ki.

IV. Záró rész

Budapest, 2023. január 31.

dr. Szőke Mária s.k.
a tanács elnöke

dr. Németh Andrea s.k.
előadó bíró

dr. Bendli Attila József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő

